

**Uchwała Nr XII/79/11
Rady Powiatu w Strzyżowie
z dnia 31 sierpnia 2011 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu
Strzyżowskiego na lata 2011-2015**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2, art. 12 pkt 11, art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.) art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 11, poz. 535 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. Nr 24, poz. 128)

Rada Powiatu w Strzyżowie uchwala, co następuje;

§1

Przyjmuje Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2011-2015 stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Strzyżowie.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marek Jurzysta

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2011 - 2015

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
Rozdział I	
Postanowienia ogólne.....	5
1. Wprowadzenie.....	5
2. Uzasadnienie programu	6
3. Podstawa prawna opracowania	7
Rozdział II	
Założenia programowe	10
1. Zasady obowiązujące przy tworzeniu programu	10
2. Zasoby infrastrukturalne	10
2.1 Ochrona zdrowia	10
2.2 Oświata	12
2.3 Pomoc społeczna	14
2.4 Organizacje pozarządowe	17
3. Adresaci programu	17
Rozdział III	
Cele programu i formy działania	19
1. Cel główny programu i kryteria wyboru działań	19
2. Określenie celów programowych	20
2.1 Cel szczegółowy Nr 1	
Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym	20
2.1.1 Zadanie Nr 1	
Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.....	20
2.1.2 Zadanie Nr 2	
Zapobieganie zaburzeniom psychicznym	20
2.1.3 Zadanie Nr 3	
Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	20
2.1.4 Zadanie Nr 4	
Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu	21
2.2 Cel szczegółowy Nr 2	
Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym	21
2.2.1 Zadanie Nr 1	
Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej	21

2.2.2 Zadanie Nr 2	
Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	22
2.2.3 Zadanie Nr 3	
Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	22
2.2.4 Zadanie Nr 4	
Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy	23
3. Metody i formy osiągnięcia celów	23
4. Zakładane rezultaty	24
5. Wskaźniki realizacji programu	25
Rozdział IV	
Realizacja programu	25
1. Czas realizacji programu	25
2. Miejsce realizacji programu	26
3. Realizator programu i jego zadania	26
4. Partnerzy programu	26
5. Źródła finansowania programu	26
Rozdział V	
Monitoring i ewaluacja	27
1. Monitoring	27
2. Ewaluacja	27
Bibliografia	28

Wstęp

Mimo wielu jeszcze uprzedzeń i zaniedbań zdrowie psychiczne zaczyna być traktowane jako nieodłączny składnik ogólnego stanu zdrowotnego ludności. Trzeba przy tym podkreślić, że funkcjonowanie wielu błędnych i stereotypowych przekonań na temat osób chorych psychicznie czy niepełnosprawnych intelektualnie otwiera drogę społecznemu napiętnowaniu, nierówności i wykluczeniu tych osób. Ponadto wciąż niewielka jest wiedza o zdrowiu psychicznym i zaburzeniach psychicznych, a choroby psychiczne uważane są powszechnie za wstydliwe, dlatego wiele osób z pomocy psychologów i psychiatrów korzysta dopiero w ostateczności, a pomoc ta jeszcze zbyt często udzielana jest w standardach o niedostatecznej jakości.

Zaznaczyć należy, że obecny poziom rozwoju cywilizacyjnego także w naszym kraju sprzyja wzrostowi poziomu zagrożeń dla zdrowia psychicznego poprzez m.in. takie zjawiska jak bezrobocie, ubóstwo, przemoc wobec dorosłych i dzieci, rozluźnienie więzi społecznych, które występują także na obszarze powiatu strzyżowskiego.

Dlatego też promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie jego zagrożeniom oraz upowszechnianie zdrowego, także w ujęciu psychologicznym stylu życia jest zadaniem niezmiernie ważnym dla polityki społecznej i zdrowotnej państwa, w tym lokalnych władz publicznych. Autorzy niniejszego dokumentu wyrażają przekonanie, że wdrożenie na poziomie lokalnym programu, który będzie stwarzał możliwości nabywania wiedzy i umiejętności przydatnych w osiągnięciu dobrego samopoczucia psychicznego i w przewyciężaniu nieuniknionych kryzysów życiowych bez popadania w bezradność, rezygnację czy nieprzystosowanie, wpłynie nie tylko na poprawę zdrowia psychicznego poszczególnych jednostek, ale także ogólnego poziomu zdrowia ludności powiatu strzyżowskiego zgodnie z hasłem Światowej Organizacji Zdrowia, że „nie ma zdrowia bez zdrowia psychicznego”.

I. Postanowienia ogólne

1. Wprowadzenie

Światowa Organizacja Zdrowia w swej klasycznej definicji określa zdrowie jako „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub zniechęcenia”. Definicja zatem nie poprzestaje na samym negującym stwierdzeniu, że zdrowie jest brakiem choroby, ale bardzo mocno akcentuje, że zdrowie ma w sobie aktywny aspekt, którym jest dobrostan całego organizmu. W kwestii zdrowia nie można jedynie koncentrować się na chorobach i próbach ich zwalczania, ale należy przede wszystkim skupić się na jego wzmacnianiu przez odpowiedni tryb życia, sposób myślenia i właściwego radzenia sobie z emocjami i problemami. Współczesna definicja zdrowia bardzo mocno podkreśla połączenie dbałości o kondycję fizyczną z kwestią troski o życie wewnętrzne i funkcjonowanie społeczne. Łącząc te trzy elementy, można mówić, że zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby czy kalectwa, ale także stan fizycznego, umysłowego i społecznego dobrego samopoczucia. Tak więc obok stanu fizycznego i społecznego funkcjonowania istotnym elementem problematyki zdrowia publicznego, jest także zdrowie psychiczne.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 1994 r., Nr 111, poz. 535 z późn. zm.) uznaje „że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa”. Jednocześnie ustawa odpowiedzialnymi za ochronę zdrowia psychicznego czyni organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli. W działaniach tych mogą uczestniczyć instytucje wspomagające takie jak: stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego określenie osoby z zaburzeniami psychicznymi odnosi się do:

1. chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne),
2. upośledzonych umysłowo,
3. wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Ustawa zatem określa prawa tych osób oraz wskazuje zadania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, do których należą w szczególności:

1. promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia i życzliwości a także przeciwdziałanie ich dyskryminacji.

Natomiast Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. U. z 2011 r., Nr 24, poz. 128) nakreśla strategię działań mających na celu ograniczenie zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń zdrowotnych. Zobowiązanymi do realizacji Programu, poza różnymi resortami właściwymi ze względu na cele Programu są: Narodowy Fundusz Zdrowia oraz samorządy wszystkich szczebli, w tym samorząd powiatowy.

Z definicją zdrowia ściśle wiąże się definicja niepełnosprawności. Według ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92 z późn. zm.) „niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.” Jednakże Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 13 grudnia 2006 r. uznaje, że „niepełnosprawność jest koncepcją ewoluującą i że jest wynikiem interakcji pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami środowiskowymi i wynikającymi z postaw ludzkich, będącej przeszkodą dla pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami”. Konwencja definiuje także osoby niepełnosprawne jako „osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami”. Należy zatem podkreślić integralność obu definicji – zdrowia i niepełnosprawności, które w powiązaniu ze sobą, uznają w równej mierze aktywne uczestnictwo osób i całego społeczeństwa w zapobieganiu chorobom oraz aktywną, szeroko rozumianą rehabilitację przywracającą osoby, które w wyniku długotrwałej choroby stały się niepełnosprawne, do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami, co oznacza między innymi równy dostęp do ochrony zdrowia, edukacji i zatrudnienia.

2. Uzasadnienie programu

W świetle najnowszych statystyk Światowej Organizacji Zdrowia na świecie żyje ponad 550 mln osób niepełnosprawnych. W każdym kraju przynajmniej jedna osoba na dziesięć jest niepełnosprawna fizycznie, umysłowo lub psychicznie.¹ Jednocześnie wg Światowej Organizacji Zdrowia, ludzie niepełnosprawni intelektualnie stanowią około 1% ogólnej populacji, co oznacza, że na świecie żyje około 60 mln tych osób.

W Polsce ostatnie dane dotyczące liczby niepełnosprawnych pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. Według jego wyników w 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych wynosiła ogółem 5,5 mln osób, co stanowiło 14,3% ogółu ludności. Jednakże populacja osób niepełnosprawnych z roku na rok wzrasta. Przyjmuje się, że niepełnosprawni w ogólnej strukturze społecznej stanowią 16%, w tym niepełnosprawni intelektualnie to około 380 tys. osób, co stanowi około 1% ogółu ludności kraju i około 6% wszystkich osób niepełnosprawnych.² Natomiast dzieci stanowią 2% ogółu osób niepełnosprawnych, a wśród niepełnosprawnych dzieci około 12% to dzieci niepełnosprawne intelektualnie.³

W powiecie strzyżowskim szczegółowy opis osób z zaburzeniami psychicznymi jest bardzo trudny, ponieważ w oparciu o istniejące zasoby danych w praktyce niemożliwe jest określenie nawet tak podstawowego parametru, jakim jest liczebność tej populacji. W charakterystyce problemu pomocne będą informacje o ilości osób niepełnosprawnych pochodzące z danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku oraz późniejsze informacje statystyczne z opracowań PFRON, które uzupełniają własne dane pochodzące z rejestrów i sprawozdań będących w posiadaniu Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Strzyżowie. Analiza tych danych pozwala na

¹ Kijak R. Stygmatyzacja społeczna czy akceptacja. Wyniki badań. „Niepełnosprawność i rehabilitacja”. 2007, Nr 1, s.3.

² Trafieł E. Niepełnosprawność i osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej. „Niepełnosprawność i rehabilitacja” 2008, Nr 4.

³ Kampania na Rzecz Niepełnosprawnych Intelektualnie W-wa, 2008.

stwierdzenie, że osoby niepełnosprawne stanowią liczny i ciągle rosnący odsetek populacji mieszkańców powiatu strzyżowskiego. Według Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku w powiecie strzyżowskim było 10861 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 17,5% ogółu ludności, z czego prawnie orzeczoną niepełnosprawnością legitymowało się 7743 osoby, to jest 12,51% ogółu ludności i 71,29% wszystkich osób niepełnosprawnych.⁴ W 2007 r. było już 8087 osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, co stanowiło 13,1% ogółu ludności powiatu.⁵ Wśród osób orzekanych znaczny odsetek stanowią osoby niepełnosprawne intelektualnie. W 2010 r. wśród osób dorosłych orzeczonych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzyżowie z powodu zaburzeń psychicznych orzeczenie uzyskało 16,3% osób, w tym z powodu chorób psychicznych 14,45% i upośledzenia umysłowego 1,85%. Przy czym wśród osób dorosłych orzeczonych z powodu upośledzenia umysłowego największą grupę stanowiły osoby w wieku 16 – 25 lat (95,23%), a wśród orzeczonych z powodu chorób psychicznych w wieku 41 -60 lat (51,21%) oraz 26 – 40 lat (36,58%).

Odrębnym zagadnieniem jest niepełnosprawność dzieci i młodzieży. Według PFRON w 2007 r. w powiecie strzyżowskim 2,53% ogółu niepełnosprawnych stanowiły osoby powyżej 15 roku życia, niemniej jednak w tymże roku wśród 1556 orzeczonych osób, 383 orzeczenia otrzymały osoby przed 16 rokiem życia, co stanowiło 23,6% wydanych w tym roku orzeczeń.⁶ Z powodu zaburzeń psychicznych orzeczenie otrzymało aż 14,92% wszystkich orzeczonych dzieci, przy czym z powodu upośledzenia umysłowego 11,64% i chorób psychicznych 3,28%. Najwięcej orzeczonych z powodu upośledzenia umysłowego zanotowano w wieku 8-16 lat (79,48%) i ta sama grupa wiekowa stanowiła najwięcej orzeczonych z powodu chorób psychicznych (63,63%). Jest to znacznie wyższy wskaźnik w stosunku do roku 2007, kiedy zaburzenia psychiczne wskazywało 13% orzeczonych w tym roku dzieci.

Z uwagi na wysoki odsetek występowania zaburzeń psychicznych oraz integralność problemów zdrowotnych i społecznych osób z zaburzeniami psychicznymi, zarówno dorosłych jak i dzieci, istnieje potrzeba opracowania powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego, który pozostawałby w spójności z obowiązującymi aktami prawnymi ustawodawstwa krajowego i międzynarodowego a także znajdowałby oparcie w obowiązujących już uregulowaniach prawnych samorządu powiatowego w Strzyżowie.

3. Podstawa prawna opracowania

Nadrzędnym i podstawowym aktem prawnym - także do działań w zakresie ochrony zdrowia i polityki społecznej - jest ustawa zasadnicza – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do ochrony zdrowia, edukacji, pracy i zabezpieczenia społecznego oraz wprowadza zakaz dyskryminacji kogokolwiek z jakiegokolwiek przyczyny, a także odnosi się w sposób szczególny do powinności władz publicznych wobec niepełnosprawnych obywateli, nakładając na władze ten obowiązek zapewnienia osobom niepełnosprawnym szczególnej opieki zdrowotnej, udzielania pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobienia do pracy i komunikacji społecznej.

⁴ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2008 – 2015, Strzyżów 2008, s.24

⁵ Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2009 – 2014, Strzyżów 2009, s.8

⁶ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2008 – 2015, Strzyżów 2008, s.73

Obowiązki samorządu powiatowego w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, na mocy której powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym między innymi w zakresie: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej i wspierania osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy;
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którą do zadań własnych samorządu powiatowego w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy:
 - tworzenie warunków funkcjonowania systemu ochrony zdrowia,
 - analiza i ocena potrzeb oraz czynników powodujących ich zmiany,
 - promocja zdrowia i profilaktyka, mające na celu tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu,
 - opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu,
 - inicjowanie, wspomaganie i monitorowanie działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej na terenie powiatu,
 - pobudzanie działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia,
 - podejmowanie innych działań wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych;
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego regulująca prawa osób z zaburzeniami psychicznymi i działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego;
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych regulująca status prawny osób niepełnosprawnych, ich prawa i uprawnienia, wskazująca jednocześnie zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej;
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych;
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii definiująca szereg zjawisk związanych z uzależnieniem od narkotyków, wskazująca na potrzebę rehabilitacji i readaptacji osób dotkniętych narkomanią;
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, która mówi, że oświata Rzeczypospolitej Polskiej stanowi dobro wspólne całego społeczeństwa a szkoła powinna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do tego rozwoju, przygotować do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności;
8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która określa zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej;
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określająca warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, zadania i rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania.

Dokumenty powyższe są wyznacznikiem budowy krajowych i wojewódzkich działań strategicznych w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej, do których należą przede wszystkim:

1. Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia w Polsce na lata 2007-2013 przyjęta przez Radę Ministrów w dn. 21 czerwca 2005 r., która wskazuje na dążenie do uzyskania dobrego zdrowia żyjącego dłużej społeczeństwa poprzez właściwe ustalenie proporcji między promocją zdrowia, profilaktyką i edukacją zdrowotną oraz leczeniem stanów chorobowych i w miarę potrzeby – rehabilitacją;
2. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013 przygotowana przez Ministerstwo Polityki Społecznej, która za jeden z priorytetów uznaje kompleksową rehabilitację i aktywizację osób niepełnosprawnych;
3. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020, która w 9 celu strategicznym odnosi się do ochrony zdrowia a w 10 do zabezpieczenia społecznego;
4. Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020, którego celem jest tworzenie warunków do podnoszenia aktywności zawodowej oraz wzrostu integracji społecznej.

Powiatowymi dokumentami strategicznymi są:

1. Strategia Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002-2011 wersja uzupełniona w 2009 i 2011 r., której rozdział 2.4 poświęcony jest ochronie zdrowia i pomocy społecznej a cel strategiczny Nr 4 opisuje przedsięwzięcia dotyczące rozwoju usług zdrowotnych i opieki społecznej na terenie powiatu;
2. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2008-2015, której celem jest poprawa życia mieszkańców powiatu strzyżowskiego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i grup ludności;
3. Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2009-2014, który nakreśla zadania samorządu powiatowego w zakresie kreowania polityki społecznej wobec osób i grup ludności zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dokumenty te są szczególnie ważne w kontekście szerokiego włączania się władz publicznych wszystkich szczebli w struktury działań międzynarodowych, w tym dotyczących zdrowia i opieki społecznej i jednocześnie stwarzają oparcie do opracowania nowych dokumentów strategicznych i programowych.

II. Założenia programowe

1. Zasady obowiązujące przy tworzeniu programu

Zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego jest zadaniem niezwykle trudnym ze względu na złożoność problemu i zakres występowania zaburzeń psychicznych. Niemniej jednak podstawowymi zasadami wspierającymi tworzenie niniejszego programu są:

1. Zasada pomocniczości – sprowadzająca się do możliwie największego ograniczenia interwencjonalizmu państwowego na rzecz zwiększenia roli wspólnot lokalnych i rodzinnych. Realizacja tej zasady oznacza pomocniczą rolę państwa, uzupełniającą w stosunku do inicjatyw lokalnych czy regionalnych, czyli w stosunku do inicjatyw i działań podejmowanych przez jednostkę, rodzinę, społeczności lokalne (samoorganizacje społeczności, nieformalne grupy wsparcia), instytucje działające na szczeblu lokalnym (organizacje pozarządowe, szkoły, zakłady pracy) oraz jednostki samorządowe gminne i powiatowe.
2. Zasada sprawiedliwości społecznej – której głównym założeniem jest wyrównywanie szans i ekwiwalentność. Zasada sprawiedliwości społecznej daje gwarancję bezpieczeństwa społecznego w dostępie do praw i świadczeń społecznych dla wszystkich obywateli, w tym osób niepełnosprawnych i dotkniętych „niezdrowiem”.⁷
3. Zasada solidaryzmu społecznego – głosi zgodność i wspólnotę interesów wszystkich jednostek i grup społecznych w obrębie danej społeczności, a także obowiązek partycypowania w obciążeniach na rzecz społeczeństwa.
4. Zasada równości – oznaczająca równouprawnienie, brak podziału społeczeństwa na uprzywilejowanych i wyzyskiwanych. Przejawia się ona w równości wobec prawa a jej naruszenie oznacza dyskryminację, różnicowanie i wykluczenie bądź ograniczenie praw niektórych osób lub grup społecznych, w zakresie korzystania z powszechnie zapewnionych wolności i praw człowieka. Zaznaczyć należy, że na dyskryminację i wykluczenie społeczne najczęściej narażone są osoby przewlekle chore i niepełnosprawne.

Obecnie coraz częściej podkreśla się znaczenie zasady integracji społecznej, która pozwala na pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu społecznym i we wszystkich jego obszarach.

Dla efektywnej realizacji programu ważne jest przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju, która zapewnia osiąganie zbliżonych postępów w realizacji poszczególnych celów dla zapewnienia spójności podejmowanych działań.

Zaznaczyć należy, że przygotowanie programu wymaga zdiagnozowania potencjału infrastruktury zdrowotnej i szeroko rozumianej infrastruktury społecznej powiatu strzyżowskiego, dokonania analizy i oceny możliwości finansowych realizacji programu oraz określenia zasad kontroli jego realizacji.

2. Zasoby infrastrukturalne

2.1 Ochrona zdrowia

W powiecie strzyżowskim podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest przez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej oraz przez różnorodne niepubliczne podmioty opieki zdrowotnej udzielające świadczeń w zakresie medycyny rodzinnej, stomatologii oraz opieki specjalistycznej.

⁷ Rawls J. „Teoria sprawiedliwości”, przekł. M. Panafiuk, J. Pasek, A. Romaniuk, PWN, Warszawa 1994

